

Література:

1. Захарченко Н. В. Ефективність високих технологій в умовах конкурентної економіки / Н. В. Захарченко // ScienceRise: наук. журн. – 2015. – № 5/3 (10). – С. 27-30.
2. Мельникова М.В. Аспекти розвитку сектору високотехнологічних і наукоємних виробництв в Україні /М.В.Мельникова, М.М. Кошевий. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2720>
3. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 6. – С. 8.
4. Федулова Л. І. Технологічна політика: глобальний контекст та українська практика: моногр. / Л. І. Федулова. – К.: КНТЕУ, 2015. – 844 с.
5. Авдулов А.Н. Наукоємкие технологии и их роль в современной экономике / А.Н. Авдулов, А.М. Кулькин. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w3.rfbr.ru/default.asp?doc_id=5767

РИЗИК ЛІКВІДНОСТІ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Осинов В.І.

доктор економічних наук,
професор кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Коцур С.П.

магістр 2 року навчання,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Для банківської системи України ризик ліквідності завжди був одним із найбільш значущих. У сучасних умовах це питання набуває особливої актуальності через обмежені можливості залучення коштів на міжнародних ринках капіталу, складну ситуацію в економіці, зниження ролі коштів фізичних осіб у формуванні ресурсної бази банків через недовіру до банків та низьку платоспроможність населення.

Дослідженню проблеми банківської ліквідності приділяється значна увага такими вітчизняними науковцями як: І. Волошин, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, І. Д'яконова, С. Козьменко, В. Кротюк, В. Міщенко, С. Прасолова, Л. Примостка, М. Савлук, Ю. Серпенінова та інші.

Ліквідність комерційних банків в Україні регулюється Законом України «Про банки і банківську діяльність» [1] та нормативно-правовими актами Національного банку України, що видаються у формі постанов Правління НБУ, інструкцій, положень.

Ризик ліквідності поділяється на [2]:

- ризик ліквідності ринку – ризик того, що у певний момент часу виникне ситуація, за якої банк не в змозі буде придбати на фінансовому ринку необхідні кошти (позицію) за діючою ринковою ставкою через недостатність поточних обсягів торгівлі або низький кредитний рейтинг самого банку-позичальника;

- балансовий ризик ліквідності – ризик того, що банк у певний момент часу не зможе виконати свої зобов'язання за рахунок наявних ліквідних активів унаслідок неадекватної структури балансу та незбалансованості між обсягами і термінами погашення активів і пасивів; ризик події – наявний або очікуваний ризик, що загрожує доходам і капіталу банку, і який спричиняється особливими ситуаціями.

Успішне управління ризиком ліквідності визначається здатністю банку управляти очікуваними грошовими потоками, здійснювати фінансове планування та планування ліквідності з урахуванням різних сценаріїв розвитку подій [2].

Експерти виділяють внутрішні та зовнішні (загальносистемні) чинники, що впливають на потребу в ліквідних коштах і призводять до зростання ризику ліквідності. Серед чинників підвищення ризику ліквідності, пов'язаних з діяльністю конкретного банку, виділяють: дисбаланс грошових потоків, викликаний невідповідністю структури вимог і зобов'язань банку; недостатність ліквідних активів; нестабільність ресурсної бази; низький рейтинг банку; неефективна стратегія управління ліквідністю (наприклад, пріоритетність прибутковості над ліквідністю) [3].

Таблиця 1

Оцінка ризику ліквідності Національного банку станом на 31.12.2016

млн.грн.

	На вимогу та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
Фінансові активи							
Кошти та депозитив іноземній валюті	49703	-	-	-	-	-	49703
Цінні папери нерезидентів	6418	16749	73309	176933	1799	121	275329
Авуари в СПЗ	73546	-	-	-	-	-	73546
Цінні папери в Україні	2803	8206	37988	169584	148873	-	394454
Кредити банкам та іншим позичальникам	1550	504	11878	11698	-	9826	35456
Внутрішній державний борг	-	26	79	422	1475	-	2002
Внески в рахунок квоти МВФ	-	-	-	-	-	73538	73538
Інші фінансові активи	17	5	17	500	52	26	617
Усього фінансових активів	134037	25490	123271	386137	152199	83511	904645
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети обігу	341059	-	-	-	-	-	341059
Кошти банків	44305						44305
Кошти державних та інших установ	48549						48549

Продовження таблиці 1

Депозитні сертифікати, що смітовані Національним банком	68073						68073
Зобов'язання перед МВФ	3161	623	8198	72866	85093	73354	243295
Інші фінансові зобов'язання	4	-	5	-		392	401
Зобов'язання з надання кредитів центральним банкам інших країн у національній валюті	57140						57140
Усього майбутніх платежів за фінансовими зобов'язаннями	562291	623	8203	72866	85093	73746	802822
Розрив ліквідності за фінансовими інструментами	(428254)	24867	115068	313271	67106	9765	101823
Сумарний розрив ліквідності	(428254)	(403387)	(288319)	24952	92058	101823	

Джерело: [4].

Як свідчать дані таблиці 1, за оцінками НБУ основні ризики банківського сектору зменшилися. Покращилася оцінка ризиків капіталу, прибутковості та ліквідності. Ризик ліквідності продовжував знижуватися завдяки тому, що продовжувався приплив депозитів населення та суб'єктів господарювання до банківського сектору.

Таким чином, ризик ліквідності є ключовим фактором фінансової безпеки банку, зростання якого свідчить про неспроможність як окремого банку, так і всієї банківської системи забезпечувати своєчасне та повне виконання всіх грошових зобов'язань.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (Із змінами та доповненнями) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page4>

2. Прасолова С.П. Управління банківським ризиком ліквідності: актуальні аспекти.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uscu.org.ua/bitstream/>

3. Карчева Г.Т. Сучасні підходи до управління ризиком ліквідності банків / Г.Т. Карчева, С.В. Запорожець, Чібісова В.Ю. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/146.pdf>

4. Офіційний сайт Національного банку України.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua>